Hoe je slachtoffers van gender-gerelateerd geweld (GBV[1]) kunt ondersteunen wanneer er in jouw regio geen GBV-hulpverlener beschikbaar is

EEN GEBRUIKERSHANDLEIDING

[1] *In deze handleiding gebruiken we de Engelse afkorting GBV (Gender Based Violence), omdat dit ook in onze Nederlandstalige werkwereld intussen een breed gebruikte afkorting is. En voor de term GBV-survivor gebruiken we de (GBV-)overlever.*

Deze **gebruikershandleiding is bedoeld om samen met de korte handleiding (de Pocketgids) te worden gebruikt ter ondersteuning van humanitaire hulpverleners** in alle sectoren die werkzaam zijn in contexten waar geen GBV-hulpverleners (waaronder een GBV-doorverwijzingstraject of een GBV-specialist/contactpersoon) in jouw regio beschikbaar zijn.

De doelgroep voor deze gebruikershandleiding bestaat uit programmamanagers, technische coördinatoren, teamleiders, supervisors en anderen in een vergelijkbare functie in alle sectoren die verantwoordelijk zijn voor het aansturen, begeleiden en opleiden van een team in het veld. Bijvoorbeeld: een WASH-programmamanager kan deze gebruikershandleiding en de Pocketgids gebruiken om hygiënepromotors te informeren over wat ze moeten doen als een overlever van GBV zich tijdens hun dagelijkse werkzaamheden bij hen openbaart.

Deze gebruikershandleiding is bedoeld om belangrijke boodschappen en aandachtspunten aan te reiken om:

1. je programma/interventie voor te bereiden en op te zetten en
2. je team te informeren over hoe ze overlevers van GBV in hun dagelijkse werk kunnen ondersteunen.

We raden aan om samen te werken met een GBV-specialist om de Pocketgids in de juiste context te plaatsen en je team hierover te informeren. Dit hulpmiddel is geen uitgebreide handleiding voor facilitators en vormt geen vervanging voor een training over de kernbegrippen van GBV of een bewustwordingstraining hierover, die waar mogelijk door GBV-deskundigen aan humanitaire hulpverleners moeten worden gegeven. Hoewel de Pocketgids gebruikmaakt van een kader voor psychologische eerste hulp, is voorkennis of training op het gebied van psychologische hulp niet vereist.

INHOUD

Voorbereiding: het opzetten van veilige programma's ..... **bladzijde 2**

Tips om jouw programma en medewerkers voor te bereiden op het veilig begeleiden van overlevers van GBV

Je team briefen ..... **bladzijde 3**

---→ **halve dag**

---→ **hele dag**

Belangrijkste boodschappen en essentiële stappen om je teams te briefen over hoe ze moeten omgaan met een overlever van GBV als deze hierover openheid geeft

BIJLAGE I: Belangrijke begrippen ..... **bladzijde 9**

Essentiële begrippen die nodig zijn om de training succesvol te geven. Aangezien dit complexe kwesties zijn, worden er links naar meer diepgaande bronnen aangeboden ter aanvulling op wat in deze gids is opgenomen.

BIJLAGE II: Trainingshulpmiddelen en aanvullende bronnen ..... **bladzijde 12**

Aanvullende bronnen om je briefing en hand-outs over overlevergerichte communicatievaardigheden uit te breiden.

VOORBEREIDING:
het opzetten van veilige programma's

Een veilige en adequate aanpak voor overlever van GBV begint in de eerste plaats met een goede voorbereiding. Hoewel deze stap vaak over het hoofd wordt gezien, is hij van cruciaal belang. Het belangrijkste doel van de voorbereiding is inzicht te krijgen in de mogelijkheden voor een overlever van GBV. Dit is wat jij, als programmamanager, teamleider, technisch verantwoordelijke of andere hulpverlener die een interventie uitvoert, kunt doen:

STAP 1. Stel een plan op

1. Bepaal hoe je een overlever in contact kunt brengen met beschikbare hulpverlening. Zie punt 2.
2. Overleg met GBV-specialisten in jouw land wat de protocollen zijn voor het delen van informatie over een incident zoals GBV of incidenten waarbij kinderen en jongeren betrokken zijn. Neem contact op met nationale of technische ondersteuningscollega's binnen jouw organisatie voor verdere begeleiding.
3. Controleer de relevante procedures en protocollen voor de preventie van seksuele uitbuiting en misbruik (PSEA). Het lokale humanitaire coördinatiesysteem zou hierover advies moeten kunnen geven.
4. Bepaal hoe je maatregelen ter beperking van het risico op GBV in je programma kunt inbouwen of verbeteren. Raadpleeg het specifieke hoofdstuk voor jouw sector in de IASC-richtlijnen inzake GBV geweld (http://gbvguidelines.org).
5. Bepaal wie de GBV-contactpersoon in laatste instantie is voor jouw regio/land, of binnen jouw organisatie, die als reddingslijn kan dienen voor advies over wat je moet doen als je of iemand uit jouw team te maken krijgt met een situatie die je niet aankunt, zoals bijvoorbeeld:
    - Een scenario waarbij kinderen betrokken zijn die slachtoffer zijn geweest van GBV;
    - Een scenario waarin meldingsplicht geldt;[2]
    - Een scenario waarin het leven van het slachtoffer in direct gevaar is;
    - Een scenario waarin de overlever zichzelf of anderen schade zou kunnen toebrengen.

DO NO HARM:
DEEL GEEN INFORMATIE OVER DE OVERLEVER

Benadruk in je team dat men altijd de identiteit en veiligheid van een overlever moet beschermen door geen persoonlijke informatie over de overlever of informatie over het incident te delen met wie dan ook, waarmee iemand geïdentificeerd kan worden, zonder de expliciete toestemming van de overlever om informatie te delen over haar/hem of over wat zij/hij ervaren heeft. Persoonlijke of identificeerbare informatie omvat naam van de overlever, registratienummer, naam van de dader, geboortedatum, thuisadres, werkadres, locatie van de school van kinderen, de exacte tijd en plaats van het incident, enzovoort.

[2] *In sommige situaties gelden meldingsplichten voor bepaalde soorten zaken. Neem contact op met je PSEA-contactpersoon voor meer informatie en advies.*

STAP 2. Wees op de hoogte van bestaande hulpverlening

Neem altijd contact op met een GBV-specialist om te weten te komen welke hulpverlening er beschikbaar is in jouw regio. Hoewel er in je regio wellicht geen GBV-hulpverlener beschikbaar is, zoals een doorverwijzingspunt of een GBV-contactpersoon, zijn er andere diensten die nuttig kunnen zijn en steun kunnen bieden aan een overlever en zijn of haar behoeften. Humanitaire hulpverleners zijn verantwoordelijk voor het beschikken over actuele informatie over beschikbare diensten en ondersteuning in de gemeenschappen waarin zij werkzaam zijn. **Het is van cruciaal belang om te weten welke diensten beschikbaar zijn—ook op gemeenschaps-niveau.** Werk samen binnen je organisatie en team, of cluster, om contactpersonen te identificeren (zoals hulpverleners op het gebied van gezondheid, geestelijke gezondheid / psychosociale ondersteuning en bescherming) die informatie kunnen verstrekken over beschikbare diensten.

BRONNEN: *de 3 en 4 W's (Wie doet wat, waar en wanneer), cluster- of sectorale coördinatoren en websites/platforms voor het delen van informatie, (sub-)nationale of coördinatievergaderingen, lokale vrouwenrechten- en maatschappelijke organisaties, lokale / overheidsdienstverleners, sub-cluster of werkgroep inzake GBV (indien actief), UNHCR-gegevensportaal, UN OCHA, humanitarianresponse.info.*

STAP 3. Controleer je eigen vooroordelen en aannames

Iedereen kan worden blootgesteld aan GBV, ongeacht geslacht, seksuele geaardheid, genderidentiteit, burgerlijke staat, handicap, leeftijd, etniciteit/stam/ras/religie, wie het geweld heeft gepleegd en de situatie waarin het geweld is gepleegd. Als humanitaire hulpverleners is het onze plicht om en de rechten en behoeften van alle mensen te respecteren en te beschermen, en geen aannames of oordelen te vellen.

GEZONDHEIDSZORG & DE WINDOW-PERIODE VOOR OVERLEVENDEN

Sommige zorginstellingen beschikken mogelijk over de capaciteit om binnen 72 uur na een incident een behandeling aan te bieden ter voorkoming van HIV, en binnen 120 uur na een incident ter voorkoming van een ongewenste zwangerschap. Het is niet jouw taak of verantwoordelijkheid om te beoordelen of er gezondheidszorg beschikbaar is voor overlevers van GBV. Het is echter belangrijk om een slachtoffer altijd te informeren over de beschikbaarheid van gezondheidsdiensten in jouw regio.

Het is aan het slachtoffer om een beslissing te nemen wanneer alle beschikbare informatie aan hem of haar is verstrekt, aangezien het zoeken van gezondheidsdiensten zowel voordelen als risico's met zich meebrengt. Het voordeel van het zoeken van zorg is het krijgen van een behandeling die kan leiden tot positieve gezondheidsresultaten. Het risico van het zoeken van zorg is dat de diensten mogelijk niet bestaan of van slechte kwaliteit zijn; dat de zorgverleners ongevoelig zijn of schade toebrengen; dat de vertrouwelijkheid van de overlever wordt geschonden, waardoor deze wordt blootgesteld aan nog meer schade, naast andere zorgen.

Het briefen van je team

Het opstellen van briefingnotities en -materiaal:

1. Lees de Pocketgids en de achtergrond-notitie door en maak jezelf hiermee vertrouwd. Neem contact op met het GBV-subcluster of -werkgroep van jouw land voor technische ondersteuning en begeleiding. Als er in het land geen GBV-coördinatiemechanisme of contactpersoon bestaat, neem dan contact op met het Beschermingscluster of -sector.
2. Zorg dat je een lijst met diensten en contactpersonen bij de hand hebt om deze tijdens de briefing met je team te delen.
3. Bestudeer deze gebruikershandleiding grondig en raadpleeg, indien mogelijk, aanvullende bronnen waarnaar wordt verwezen in BIJLAGE I en II om je begrip van de kernbegrippen van GBV en de overlevergerichte principes te verdiepen.
4. Bepaal wie de deelnemers aan je training zullen zijn. Er wordt een maximum van 25 deelnemers per sessie aanbevolen. Overweeg de voordelen van het werken met multisectoriële teams waarin meerdere dienstverleners vertegenwoordigd zijn en/of, als alternatief, binnen een individuele organisatie om de nadruk te leggen op organisatie- specifieke protocollen, meldingsmechanismen en hulpbronnen.
5. Verzamel, indien veilig en gepast, scenario's van medewerkers op basis van hun ervaringen (maar strikt op anonieme wijze en met gewijzigde details om ervoor te zorgen dat het geen herkenbaar geval betreft).
6. Pas de agenda aan naar gelang de behoeften van jouw context en jouw deelnemers en bepaal de beste vorm om de training te geven (1 informatiebijeenkomst of verdeeld over meerdere dagen).
7. Pas de oefeningen en hand-outs in bijlage II aan om ervoor te zorgen dat ze relevant en geschikt zijn voor jouw context.
8. OPTIE VOOR EEN VOLLEDIGE DAG: Neem contact op met GBV-specialisten binnen jouw organisatie of bij jouw partners om casestudy's en rollenspellen te ontwikkelen en te oefenen.

Belangrijkste boodschappen en agenda voor de briefing:

Hieronder vind je een voorbeeldagenda voor de briefing die je kunt aanpassen aan je context en de behoeften van je team. De aanbevolen minimumduur om teams te informeren over de Pocketgids is één volledige trainingsdag, of 7 uur verdeeld over een periode van 2 of 3 weken en aangepast aan verschillende formats (training op de werkplek, mentorschap, enz.). Dit biedt ruimschoots tijd voor discussie en dialoog om de belangrijkste boodschappen en leidende principes beter te begrijpen. Er is ook een agenda voor een halve dag opgenomen, rekening houdend met de operationele realiteit van acute noodsituaties.

Als je meer tijd ter beschikking hebt, kunnen de sessies worden uitgebreid met behulp van de referentiedocumenten die in BIJLAGE II worden vermeld. Er moet bijzondere aandacht worden besteed aan het aanpakken van mogelijk schadelijke houdingen ten opzichte van overlevers en het verfijnen van communicatievaardigheden waarbij de overlever centraal staat.

ONDERWERP: Introductie

HALVE DAG: 15 minuten | HELE DAG: 30 minuten

ACTIVITEIT:

- **De belangrijkste boodschappen presenteren**

HULPMIDDELEN & BRONNEN:

- **Achtergrond-notitie**

KERNBOODSCHAPPEN:

- Het doel van deze briefing is om basisinformatie en hulpmiddelen aan te reiken over hoe je iemand kunt helpen als diegene je vertelt dat hij of zij te maken heeft gehad met GBV. De vaardigheden die we vandaag gaan leren, zijn toepasbaar op iedereen die hulp nodig heeft, maar we zullen ons specifiek richten op situaties waarbij overlevers van GBV betrokken zijn.
- Het is niet jouw taak om op zoek te gaan naar een overlever van GBV. Dit kan meer schade veroorzaken. In plaats daarvan gaan we bespreken hoe je een nuttig aanspreekpunt kunt zijn als iemand je om hulp benadert.
- Jouw rol is om een luisterend oor te bieden, zonder te oordelen, en om nauwkeurige, actuele informatie te verstrekken over beschikbare hulpverlening, waarbij je de overlever zelf zijn of haar keuzes laat maken.
- Het is niet jouw taak om counseling te geven, een interview af te nemen, te achterhalen wat er precies is gebeurd, de slachtoffers te vertellen wat ze moeten doen of je eigen mening te geven.
- Als humanitaire hulpverleners is het onze plicht om de rechten en behoeften van alle mensen in nood te respecteren en te beschermen, en geen aannames of oordelen te vellen.

ONDERWERP: Wat is GBV

HALVE DAG: 15 minuten | HELE DAG: 30 minuten

ACTIVITEIT:

- **De kernboodschappen presenteren**
- **Groepsdiscussie en verduidelijking van begrippen**

HULPMIDDELEN & BRONNEN:

- **BIJLAGE I Kernbegrippen**
- **BIJLAGE II Hand-outs en aanvullende bronnen**
- **Flip-over en stiften**

KERNBOODSCHAPPEN:

- **Definitie van GBV:** een overkoepelende term voor elke schadelijke handeling die tegen iemands wil wordt gepleegd en die is gebaseerd op maatschappelijk toegeschreven (d.w.z. gender gerelateerde) verschillen tussen mannen en vrouwen. Hieronder vallen handelingen die fysieke, seksuele of psychische schade of leed toebrengen, dreigingen met dergelijke handelingen, dwang en andere vormen van vrijheidsberoving. Deze handelingen kunnen in het openbaar of in de privésfeer plaatsvinden.
- **Soorten GBV:** GBV kan fysiek, emotioneel of seksueel zijn. Alle vormen van GBV hebben ernstige en langdurige gevolgen, maar voor verschillende soorten geweld kunnen verschillende reacties nodig zijn.
- **Gevolgen van GBV:** GBV heeft emotionele, gezondheids-/fysieke en sociale gevolgen. Bij het reageren op een melding moeten we ervoor zorgen dat we geen verdere schade veroorzaken door de overlever bloot te stellen aan vergelding door de dader of zijn familie, stigmatisering of verder geweld vanuit de gemeenschap of de familie van de overlever, of door de overlever verder tot slachtoffer te maken of de schuld voor het geweld bij de overlever te leggen.

ONDERWERP: Leidende principes en veilige respons

HALVE DAG: 15 minuten | HELE DAG: 30 minuten

ACTIVITEIT:

- **De kernboodschappen presenteren**
- **Oefening mythes versus waarheid**

HULPMIDDELEN & BRONNEN:

- **Pocketgids: kernboodschappen op blz. 2-3 en blz. 16 (voor kinderen)**
- **BIJLAGE II: de Hand-out over overlever-gericht gedrag**

KERNBOODSCHAPPEN:

- Het mandaat van humanitaire hulpverleners opnieuw bevestigen: alle humanitaire hulpverleners hebben de taak om onbevooroordeelde en niet-discriminerende steun te bieden aan mensen in nood, ongeacht:
  - Geslacht,
  - Seksuele geaardheid,
  - Genderidentiteit,
  - Burgerlijke staat,
  - Handicap,
  - Leeftijd,
  - Etnische afkomst/stam/ras/religie,
  - wie het geweld heeft gepleegd, en
  - de situatie waarin het geweld plaatsvond.
- Het is jouw rol om een luisterend oor te bieden, zonder te oordelen, en om nauwkeurige, actuele informatie te verstrekken over beschikbare hulpverlening en de overlever zelf keuzes te laten maken.
- Het is niet jouw taak om counseling te geven, een interview af te nemen, te achterhalen wat er precies is gebeurd, de overlevers te vertellen wat ze moeten doen of je eigen mening te geven.
- Alle overlevers hebben verschillende behoeften, dus het belangrijkste is luisteren en ervoor zorgen dat zij zelf alle beslissingen nemen, terwijl wij informatie verstrekken.
- Hanteer een overlever-gerichte aanpak, wat inhoudt dat je het volgende in praktijk brengt:
  - **Respect:** alle genomen maatregelen worden ingegeven door respect voor de keuzes, wensen, rechten en waardigheid van het slachtoffer.
  - **Veiligheid:** de veiligheid en beveiliging van het slachtoffer is de hoogste prioriteit voor alle betrokkenen.
  - **Vertrouwelijkheid:** mensen hebben het recht om te kiezen aan wie ze hun verhaal wel of niet vertellen. Vertrouwelijkheid handhaven betekent dat er op geen enkel moment informatie met iemand wordt gedeeld zonder toestemming van de overlever.
  - **Non-discriminatie:** iedereen die hulp nodig heeft, gelijk en eerlijk behandelen.

ONDERWERP: Voorbereiden

HALVE DAG: 15 minuten | HELE DAG: 30 minuten

ACTIVITEIT:

- **Presentatie**

HULPMIDDELEN & BRONNEN:

- **Pocketgids: Flow Chart op blz. 4 en Informatie blad, blz. 5-6**

KERNBOODSCHAPPEN:

- Introduceer de Pocketgids.
- In onze regio is er geen GBV-hulpverlener die gespecialiseerde zorg en diensten kan bieden aan een overlever van gender-gerelateerd geweld (GBV).
- Wat we wel hebben, zijn enkele andere diensten die mogelijk van nut kunnen zijn voor de behoeften van een overlever.
- Vul het informatieblad in de Pocketgids in.
- Dit is de informatie die we met een overlever kunnen delen, waarna het aan het overlever is om te beslissen of hij of zij gebruik wil maken van deze diensten of niet. (Geef informatie over beschikbare diensten en contactpersonen, en hoe die te bereiken).

ONDERWERP: Kijk & Luister

HALVE DAG: 1 uur | HELE DAG: 2½ uur

ACTIVITEIT:
- **Presentatie en groepsdiscussie**

HULPMIDDELEN & BRONNEN:
- **Pocketgids:** Wat wel en wat niet te doen voor Kijken en Luisteren op blz. 7 en 8; Perspectief van de overlever op blz. 11; Kijk narratief op blz. 13; Luister narratief op blz. 14; Sectie Kijk en Luister voor kinderen op blz. 17-18
- **BIJLAGE 2:** de Hand-out over overlever-gerichte communicatievaardigheden

HELE DAG: rollenspelen (in overleg met een GBV-specialist om context-specifieke rollenspelen te ontwikkelen)

KERNBOODSCHAPPEN:
- *Opmerking voor de begeleider:* overweeg om dit onderdeel samen met een GBV-specialist te begeleiden.
- Negeer niemand die om hulp vraagt.
- Negeer iemand die om hulp vraagt niet.
- Waarborg de vertrouwelijkheid. Leg geen gegevens vast over de overlever of het incident; dit betekent dat je niets opschrijft, geen foto's maakt, geen mensen erbij roept voor een groepsgesprek met de overlever, de media niet belt en geen geluidsopnames maakt van het gesprek op je telefoon of een ander apparaat.
- Laat de overlever zijn of haar emoties uiten op welke manier dan ook—sommige mensen zijn stil, anderen zijn boos en schreeuwen, weer anderen huilen misschien, enzovoort. Luister naar de overlever en vraag hoe je kunt helpen. Stel geen vragen over wat er is gebeurd of over de details van het incident, maar benadruk in plaats daarvan dat je er bent om een luisterend oor te bieden voor alles wat de overlever wil delen.
- Wees je ervan bewust of je in een situatie terechtkomt die niet veilig is voor de overlever of jezelf. Er zijn wellicht andere contactpunten die in dit scenario betere ondersteuning kunnen bieden.
- Opmerking voor de begeleider: introduceer PSEA-protocollen en andere relevante procedures in jouw context, inclusief grenzen aan de vertrouwelijkheid, vereisten voor het delen van informatie/rapportage en overwegingen met betrekking tot kinderen.
- ONTHOUD: als je ondersteuning wilt vragen aan een supervisor of een andere humanitaire hulpverlener, vraag dan ALTIJD eerst toestemming aan de overlever, waarbij je aangeeft met wie je wilt praten, waarom je met die persoon wilt praten en welke informatie je zou delen. Als de overlever zich daar niet prettig bij voelt of het delen van zijn of haar informatie ronduit weigert, help hem of haar dan met behulp van de hulpmiddelen in de Pocketgids.
- Als humanitaire hulpverleners is het onze plicht om de rechten en behoeften van alle mensen in nood te respecteren en te beschermen, en geen aannames of oordelen te vellen.

ONDERWERP: Verbinden

HALVE DAG: 1 uur | HELE DAG: 1½ uur

ACTIVITEIT:
- **Presentatie en groepsdiscussie**

HULPMIDDELEN & BRONNEN:
- **Pocketgids:** Wat wel en niet te doen voor Verbinden op blz. 9-10; Narratief over Verbinden op blz. 15; Sectie over Verbinden voor kinderen op blz. 19

KERNBOODSCHAPPEN:
- Opmerking voor de begeleider: Overweeg om samen met een GBV-specialist de sessie te begeleiden.
- Je belangrijkste taak is het verstrekken van informatie over andere beschikbare hulpdiensten, indien deze bestaan. Als er hulpdiensten bestaan, geef dan nauwkeurige informatie aan de overlever over de beschikbare hulpdiensten of mogelijkheden om haar meer troost te bieden.
- Als er geen diensten bestaan, is het belangrijk dat je eerlijk bent tegenover de overlever, de moed van de overlever erkent om zijn of haar ervaring met jou te delen, aangeeft dat het je spijt dat je niet meer kunt helpen en de overlever tijdens het gesprek zoveel mogelijk waardigheid te bieden.
- Sluit het gesprek op een medelevende manier af. Houd in gedachten dat het jouw rol is om de overlever te ondersteunen bij zijn of haar beslissingen en keuzes, zelfs als hij of zij er geen heeft gemaakt. Ga geen herhaalde sessies of ontmoetingen aan met de overlever, geef geen begeleiding en doe geen pogingen om de zaak van de overlever te regelen.
- Volg, nadat je het gesprek hebt beëindigd, ons instantie-specifieke protocol voor het delen van informatie over een situatie als deze. —*Opmerking voor de begeleider: hiervoor is voorbereidend werk nodig om details te kunnen verstrekken.*
- Deel geen informatie over de overlever of het incident met wie dan ook. Het is belangrijk om te onthouden dat je alles goed kunt doen, maar dat je de ervaring van deze persoon niet kunt herstellen of zijn of haar pijn kunt wegnemen. Door te luisteren naar en aandacht te schenken aan de ervaringen van anderen kun je worden blootgesteld aan hun pijnlijke, traumatische of kwetsende ervaringen – ook wel bekend als secundair trauma. Bedenk hoe je voor jezelf kunt zorgen als deze gevoelens bij jou opkomen. Zoek contact met je ondersteuningsnetwerk voor aanmoediging en steun. —*Opmerking voor de begeleider: bied informatie aan over mogelijkheden voor zorg voor medewerkers, waaronder het creëren van een veilige ruimte met de teamleider om psychosociale ondersteuning te krijgen.*
- Als je je zorgen maakt over het welzijn van een overlever of als je je afvraagt of hij/zij de juiste ondersteuning heeft gekregen, neem dan rechtstreeks contact op met de dienstverlener. Neem GEEN rechtstreeks contact op met de overlever.
- Aangezien geweld in cycli verloopt, kan het zijn dat je deze persoon weer tegenkomt of hoort dat hij/zij opnieuw slachtoffer is geworden van geweld. Je kunt zijn/haar ervaringen niet veranderen, maar je kunt wel zonder oordeel naar een overlever luisteren bij elk incident, ongeacht of je eerder met hem/haar hebt gesproken of niet.

BIJLAGE I: KERNBEGRIPPEN

Wat is gender-gerelateerd geweld?

GENDER-GERELATEERD GEWELD (GBV, Gender-Based Violence) is een overkoepelende term voor elke schadelijke handeling die tegen de wil van een persoon wordt gepleegd en die is gebaseerd op maatschappelijk toegekende (d.w.z. gender-gerelateerde) verschillen tussen mannen en vrouwen. Hieronder vallen handelingen die fysieke, seksuele of psychische schade of leed toebrengen, dreigingen met dergelijke handelingen, dwang en andere vormen van vrijheidsberoving. Deze handelingen kunnen zowel in het openbaar als in de privésfeer plaatsvinden.

GENDER verwijst naar de sociale verschillen tussen mannen en vrouwen die aangeleerd zijn. Hoewel deze verschillen diep geworteld zijn in elke cultuur, kunnen ze in de loop van de tijd veranderen en vertonen ze grote variaties, zowel binnen als tussen culturen. “Gender” bepaalt de rollen, verantwoordelijkheden, kansen, privileges, verwachtingen en beperkingen voor mannen en vrouwen in elke cultuur.

Voorbeelden van factoren die bijdragen aan GBV tijdens noodsituaties of ontheemding:

- Nieuwe bedreigingen/vormen van GBV die verband houden met conflicten
- Gebrek aan privacy, overbevolking en gebrek aan veilige toegang tot basisbehoeften
- De opzet van humanitaire hulp vergroot bestaande of introduceert nieuwe GBV-risico’s
- Scheiding van familieleden, gebrek aan documenten, discriminatie bij registratie
- Het wegvallen van beschermende sociale mechanismen en gedragsregels
- Toegenomen kwetsbaarheid en afhankelijkheid; uitbuiting
- Het ontstaan van nieuwe machtsverhoudingen, zoals bij humanitaire actoren

Wat is de oorzaak van GBV? Wat zijn factoren die bijdragen aan GBV?

GBV WORDT VEROORZAAKT DOOR GENDERONGELIJKHEID EN MACHTSMISBRUIK. Iedereen kan te maken krijgen met GBV, ook mannen, jongens en seksuele en genderminderheden. Tegelijkertijd worden vrouwen en meisjes onevenredig vaak getroffen door mannelijk geweld dat tot doel heeft hen te onderwerpen, te ontkrachten, te straffen of te controleren. Het geslacht van de dader en de overlever speelt niet alleen een centrale rol in de motivatie voor het geweld, maar ook in de manier waarop de samenleving het geweld tolereert of erop reageert.

EEN BIJDRAGENDE FACTOR is iets dat een probleem verergert. Factoren die bijdragen aan GBV variëren afhankelijk van de context, de bevolkingsgroep en het type GBV. Er zijn veel situaties die GBV verergeren, met name in noodsituaties zoals hieronder vermeld. Toch onderstrepen deze voorbeelden het belang van het aanpakken van GBV door middel van breed opgezette interventies die gericht zijn op een verscheidenheid aan verschillende risico’s.

Wat zijn de verschillende vormen van GBV?

SEKSUEEL GEWELD

Elke voltooide of poging tot seksuele handeling tegen de wil van een persoon of tegen een persoon die niet in staat is toestemming te geven. Vormen van seksueel geweld zijn onder meer verkrachting (gedwongen seksuele handelingen, ook door een intieme partner/echtgenoot), aanranding, seksueel misbruik van kinderen, seksuele uitbuiting door iemand in een machtspositie (zoals humanitair personeel) of in ruil voor geld, diensten of goederen.

FYSIEK GEWELD

Een daad van fysiek geweld die niet van seksuele aard is. Deze vorm van geweld komt vaak voor in relaties met een intieme partner. Het kan vormen van geweld of verwaarlozing omvatten die fysieke pijn of letsel veroorzaken. Voorbeelden hiervan zijn: slaan, klappen geven, wurgen, duwen, vastgrijpen, knijpen, bijten, aan het haar trekken, brandwonden toebrengen, wurging, snijden, schieten of het gebruik van wapens.

EMOTIONEEL EN PSYCHOLOGISCH GEWELD

Dit is het toebrengen van mentale of emotionele pijn of schade. Hieronder valt geweld dat op niet-fysieke wijze wordt gepleegd, meestal door een intieme partner of iemand in een gezagspositie. Voorbeelden van emotioneel en psychologisch geweld zijn onder meer verbale intimidatie.

SOCIAAL OF ECONOMISCH GEWELD

Hieronder valt geweld dat op niet-fysieke wijze wordt gepleegd of dat verankerd is in wetten en beleid die vrouwen en meisjes, en andere kwetsbare groepen, de toegang ontzeggen tot inkomen/verdiensten, financiële diensten, bezittingen en sociale kansen op vooruitgang. Voorbeelden hiervan zijn: (1) discriminatie en/of het ontzeggen van kansen, diensten of middelen, (2) het ontzeggen van toegang tot onderwijs, gezondheidszorg of betaald werk en/of (3) het ontzeggen van eigendomsrechten. Familieleden, leden van de gemeenschap, de samenleving, instellingen en organisaties kunnen dit soort geweld plegen.

Sommige **schadelijke traditionele praktijken** kunnen ook worden beschouwd als vormen van GBV, als ze bedoeld zijn om de ondergeschikte positie van vrouwen en meisjes in de samenleving in stand te houden. Voorbeelden hiervan zijn vrouwelijke genitale verminking (VGV), gedwongen huwelijken en kindhuwelijken, en eerwraakmoorden.

Geweld door de intieme partner, ook wel huiselijk geweld genoemd, is een patroon van misbruik binnen een intieme relatie, waaronder het huwelijk, dat door de ene persoon wordt gebruikt om macht en controle over de andere persoon te verkrijgen of te behouden. Het omvat vaak verschillende vormen van geweld, waaronder voortdurend emotioneel/psychologisch geweld, fysiek en seksueel misbruik.

Bescherming tegen seksuele uitbuiting en misbruik (PSEA)

Bescherming tegen seksuele uitbuiting en misbruik is een term die wordt gebruikt om te verwijzen naar maatregelen die worden genomen om kwetsbare mensen te beschermen tegen seksuele uitbuiting en misbruik door humanitaire actoren en aanverwant personeel, waaronder humanitaire hulpverleners, vrijwilligers, beveiligingsmedewerkers, aannemers, personeel van VN-missies, VN-politiepersoneel, vredeshandhavers, leveranciers van goederen en diensten voor humanitaire doeleinden, enzovoort.

Wat zijn de gevolgen van gender-gerelateerd geweld voor slachtoffers?

GBV heeft ernstige gevolgen voor de onmiddellijke seksuele, lichamelijke en psychische gezondheid van overlevers en verhoogt het risico op toekomstige gezondheidsproblemen. GBV is een levensbedreigende ervaring; enkele mogelijke gevolgen zijn onder meer:

FYSIEKE / LICHAMELIJKE GEVOLGEN VOOR DE GEZONDHEID	PSYCHOLOGISCHE GEVOLGEN VOOR DE GEZONDHEID	SOCIALE GEVOLGEN
Lichamelijk letsel	Depressie, verdriet	Schuld neerleggen bij slachtoffer
Handicap	Angst en ongerustheid	Stigmatisering
Seksueel overgedragen aandoeningen, incl. HIV	Zelfverwijt, schuldgevoel en schaamte	Afwijzing en isolatie door familie en/of gemeenschap
Ongewenste zwangerschap	Herbeleven van trauma, flashbacks	Gedwongen huwelijk
Onveilige abortus, miskraam	Vermijden van plaatsen of situaties, isolatie	Afgenomen capaciteit om te verdienen / bij te dragen
Fistel	Woede	Toegenomen armoede
Chronische pijn	Moeilijkheden met concentratie of geheugen	Risico van herhaald slachtofferschap
Slaap- / eetstoornissen	Zelfverminking	Dood / eerwraak / eermoord
Overlijden, incl. zelfmoord	Suïcidale gedachten / acties	

Het is nuttig om inzicht te krijgen in de mogelijke gevolgen van gender-gerelateerd geweld die van invloed kunnen zijn op het gedrag en de keuzes van een overlever nadat zij/hij geweld heeft meegemaakt. Het is ook van essentieel belang om verdere schade te voorkomen door het versterken van negatieve gevolgen, bijvoorbeeld door de overlever de schuld te geven van het geweld dat zij/hij heeft meegemaakt, of door haar/zijn reacties te bagatelliseren.

Ten slotte zijn de sociale gevolgen voor overlevers een van de belangrijkste redenen waarom we vertrouwelijkheid moeten waarborgen. Overlevers zullen geen hulp zoeken als ze bang zijn dat iedereen in hun familie of gemeenschap erachter komt, uit angst voor sociale gevolgen. Hoe meer vertrouwen je opbouwt door vertrouwelijkheid te benadrukken en te waarborgen, hoe meer overlevers je zullen vertrouwen en bij je zullen aankloppen voor hulp.

Wat heeft een overlever van gender-gerelateerd geweld nodig?

Vanwege de vele hierboven genoemde gevolgen van gender-gerelateerd geweld (GBV) hebben de meeste overlevers meerdere en uiteenlopende behoeften. Niet alle overlevers reageren op dezelfde manier of hebben hetzelfde nodig, dus het eerste wat je moet doen is LUISTEREN naar het overlever en haar/hem vragen wat hij of zij nodig heeft, in plaats van aannames te doen over wat de meest dringende behoeften zijn. Overlevers moeten ook geloofd worden en mogen niet de schuld krijgen van het geweld dat hen is aangedaan, om vertrouwen op te bouwen en ervoor te zorgen dat ze zich op hun gemak voelen om hulp te vragen.

De fysieke en emotionele veiligheid van de overlever, en van jezelf, moet je eerste prioriteit zijn wanneer een geval van GBV aan je wordt gemeld. Wanneer basisgezondheidszorg beschikbaar is, kan deze soms helpen om enkele van de fysieke gevolgen van GBV te verzachten, maar psychologische en sociale gevolgen zijn vaak moeilijker aan te pakken. Raadpleeg de Pocketgids voor meer informatie over diensten die overlevers van GBV kunnen ondersteunen bij gebrek aan gespecialiseerde gezondheids-, psychosociale of juridische diensten op het gebied van GBV.

Voor tips over hoe je emotionele veiligheid kunt waarborgen, raadpleeg je de lijst met 'do's en don'ts' in de Pocketgids.

Wat zijn de belangrijkste leidende principes om ervoor te zorgen dat we overlevers van GBV geen schade berokkenen?

RECHT OP VEILIGHEID:

Veiligheid verwijst zowel naar fysieke veiligheid en bescherming tegen letsel, als naar een gevoel van psychologische en emotionele veiligheid voor mensen die in grote nood verkeren. Het is belangrijk om rekening te houden met de veiligheids- en beschermingsbehoeften van elk overlever, zijn/haar familieleden en degenen die zorg en ondersteuning

bieden, waaronder jijzelf. Personen die GBV melden, lopen mogelijk een groot risico op verder geweld—seksueel en anderszins—door de daders zelf, door mensen die de daders beschermen (waaronder hun familie, lokale leiders of autoriteiten) en door leden van hun eigen familie vanwege opvattingen over de familie-eer.

RECHT OP VERTROUWELIJKHEID:

Vertrouwelijkheid verwijst naar het recht van een persoon om alle informatie over hem of haar privé te houden, tenzij hij of zij daar uitdrukkelijk om vraagt. Het bevordert veiligheid, vertrouwen en empowerment. Het handhaven van vertrouwelijkheid betekent dat op geen enkel moment informatie aan welke partij dan ook wordt bekendgemaakt zonder de geïnformeerde toestemming van de overlever. Een gebrek aan vertrouwelijkheid kan de overlevende en anderen, inclusief degenen aan wie de overlever zijn of haar verhaal heeft verteld, blootstellen aan het risico van verdere schade.

RECHT OP WAARDIGHEID EN ZELFBESCHIKKING:

Iedereen die in contact komt met overlevers heeft een rol te spelen bij het herstellen van de waardigheid en zelfbeschikking die door GBV zijn ontnomen. Overlevers hebben bijvoorbeeld het recht om te kiezen aan wie zij hun verhaal willen toevertrouwen en van welke hulpdiensten zij gebruik willen maken. De overlever is de hoofdrolspeler, en de rol van hulpverleners is het verstrekken van informatie die zij kunnen gebruiken om hun weg naar herstel te kiezen. Het niet respecteren van de waardigheid, wensen en rechten van overlevers kan hun gevoelens van hulpeloosheid en schaamte en hun zelfverwijt versterken en leiden tot herhaald slachtofferschap en verdere schade.

RECHT OP NON-DISCRIMINATIE:

Iedereen heeft recht op de best mogelijke hulp, zonder onrechtvaardige discriminatie op grond van geslacht, leeftijd, handicap, ras, taal, religieuze of politieke overtuiging, seksuele geaardheid of sociale klasse.

Voor meer informatie en een beter begrip van deze belangrijke begrippen kan je de volgende bronnen raadplegen:

- **Richtlijnen inzake GBV (EN, AR, FR, SP):** http://gbvguidelines.org/en/home/
- **GBV-hulpverleners:** http://gbvresponders.org/response/core-concepts/
- **PSEA-taskforce:** http://www.pseataskforce.org/
- **WHO:** http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/44615/1/9789241548205_eng.pdf

BIJLAGE II:

Aanvullende bronnen, inclusief hulpmiddelen en activiteiten

We werken de lijst met beschikbare bronnen op onze webpagina voor de Pocketgids voortdurend bij—**www.gbvguidelines.org**. Heb je een bron die je wilt delen? Stuur ons dan een e-mail op **gbv.guidelines@gmail.com**.

SECTOR	BRON	LINK
IASC GBV Handleiding	Trainingsmaterialen in EN, AR, FR, SP	https://gbvguidelines.org/en/training/
WASH	Geweld, gender en WASH toolkit	http://violence-wash.lboro.ac.uk/
Voedselzekerheid	GBV-handleiding van WFP	https://reliefweb.int/report/world/gender-based-violence-manual
Middelen van bestaan	CLARA tool	https://www.womensrefugeecommission.org/empower/resources/1231-clara-tool
Opvang / onderkomen	Shelter cluster GBV Constant Companion and shelter guidelines	https://www.sheltercluster.org/gbv
Kontanten / cash	Cash and Protection resources from Cash Learning Partnership (CaLP)	http://www.cashlearning.org/ctp-and-multi-sector-programming/protection
Huisvesting, land en eigendom	NRC: toegang tot huisvesting, land en eigendom voor vrouwen	http://womenshlp.nrc.no/
Geestelijke gezondheid en psychologische steun	WHO gids voor psychologische eerste hulp	http://womenshlp.nrc.no/
	Netwerk voor steun in geestelijke gezondheid en psychologische steun	https://www.mhpss.net/

HAND-OUT:

overlever-gerichte communicatievaardigheden

Lichaamstaal

Lichaamstaal zijn de signalen die je met je gezicht en andere lichaamsdelen afgeeft. Hieronder valt ook hoe en waar je ten opzichte van mensen zit—de sfeer die je creëert. In het Engels spreken we van SOLER als manieren om goede lichaamstaal te gebruiken ter ondersteuning van slachtoffers.

- **Square:** je zit recht tegenover het overlever, met je gezicht naar haar/hem toe.
- **Open:** je plaatst niets tussen de overlever en jezelf; geen bureaus, geen voorwerpen. De ruimte tussen jou en de overlevende is open.
- **Lean:** je leunt naar de overlever toe. Dit helpt de overlever te beseffen dat je geïnteresseerd bent in wat zij/hij zegt en dat je wilt blijven en luisteren.
- **Eye contact:** je houdt te allen tijde oogcontact met de overlever (tenzij dit cultureel gezien als ongepast wordt beschouwd).
- **Relax:** je blijft in een ontspannen houding zitten. Je zit niet onderuitgezakt in je stoel of ziet er slordig, maar je wilt ook niet heel stijf en gespannen zitten. Je wilt je op je gemak voelen, zodat de overlever zich ook op haar gemak en ontspannen kan voelen.

Verbale boodschappen

Verbale boodschappen zijn wat je zegt, de inhoud van het gesprek. Het volgen van het tempo van de overlever, het gebruik van dezelfde taal als de overlever en eenvoudige uitleg zijn de sleutel om ervoor te zorgen dat de overlever zich veilig en comfortabel voelt bij het delen van haar/zijn ervaring. Het is ook goed om te leren zwijgen en de overlever de tijd te geven om na te denken en haar/zijn emoties te verwerken, hoewel dit voor sommigen van ons erg moeilijk kan zijn!

Actieve luistervaardigheden

- Gebruik open vragen om echt te begrijpen wat de overlever denkt en voelt.
- Parafraseer en vat samen (“Laat me kijken of ik begrijp wat je tot nu toe hebt verteld”).
- Reflecteer inhoud en/of gevoel (“Het klinkt alsof je erg bang was op het moment dat hij schreeuwde en zijn vuist hief”). Reflecteer hoe de overlever zich voelt en denkt, zodat zij/hij het als in een spiegel kan zien. Help haar/hem om de situatie en haar/zijn opties duidelijker te zien. Help haar/hem om zich te concentreren.

(over)

Valideren en normaliseren

- Het beste dat je kan doen, is begrijpen en erkennen wat overlevers voelen—en het normaal laten aanvoelen. Bijvoorbeeld, als een overlever begint te huilen, kan je zeggen: “Je hebt alle recht om van streek en verdrietig te zijn”. “Het is oké om hier te huilen”. “Ik ben bij je en we kunnen praten wanneer jij er klaar voor bent”.
- Omdat je wilt dat overlevers zich beter gaan voelen, kan je eerste neiging zijn om tegen de overlevers te zeggen dat ze hun emoties niet moeten laten zien, of om hun ervaring te bagatelliseren, zoals: “Wees niet bang,” “Huil niet,” “Het valt allemaal wel mee,” “Alles komt goed.” Je wilt de overlevers juist duidelijk maken dat ze een normale reactie hebben op een abnormale gebeurtenis. Dit kan ongemakkelijk voor je voelen—om bij iemand te moeten zitten die huilt, boos is, of depressief is—maar een echte helper zijn betekent dat je hen laat voelen wat ze moeten voelen.
- In plaats van overlevers te vertellen wat ze NIET moeten voelen, zou je hun gevoelens moeten valideren en het normaliseren.

Helende uitspraken zijn woorden die je als helper tegen een overlever kunt zeggen direct nadat zij/hij je vertelt wat er is gebeurd en tijdens het hele hulpverleningsproces, om haar/zijn genezing en herstel te bevorderen.

- “Ik geloof je.”
- “Ik ben blij dat je het me hebt verteld.”
- “Het spijt me dat dit jou is overkomen.”
- “Dit is niet jouw schuld.”
- “Je bent erg dapper dat je met mij praat.”

Gedragsboodschappen

Gedragsboodschappen zijn wat we doen. Het is belangrijk om **informatie** te geven, NIET advies.

Advies geven betekent iemand vertellen wat je denkt dat ze moeten doen en hoe je denkt dat ze het moeten doen. In GBV-gevallen is advies geven niet nuttig bij het helpen van een overlever omdat je niet weet of je het juiste advies geeft. Als helper zou je nooit advies aan een overlever moeten geven.

Informatie geven betekent feiten uitleggen aan iemand zodat ze een geïnformeerde beslissing kunnen nemen over wat ze moeten doen. In GBV-gevallen is informatie geven nuttig omdat het een overlever in staat stelt controle te hebben over haar/zijn keuzes en laat zien dat je de mening en het oordeel van een overlever respecteert.

HAND-OUT:

overlever-gericht gedrag

Overlevers zijn nooit verantwoordelijk voor het geweld dat ze ervaren. Het gebruik van geweld is altijd een keuze van de daders. Dit is een essentiële overtuiging om de veiligheid en het herstel van overlevers van gender-gerelateerd geweld (GBV) te waarborgen en verder leed te voorkomen.

We brengen allemaal onze eigen houdingen en overtuigingen mee naar dit werk, en sommige van deze houdingen kunnen schadelijk zijn voor overlevers zonder dat we het weten. Het is belangrijk om onze eigen houdingen te herkennen en kritisch naar die houdingen te kijken.

Het beschuldigen van overlevers komt veel voor in gemeenschappen en is iets dat we actief moeten proberen te vermijden en tegen te gaan in ons werk met overlevers. Een overlevingsgerichte houding houdt in dat we de belangen van de overlever vooropstellen en ervoor zorgen dat al het werk gebaseerd is op wat de overlever wil en nodig heeft, in plaats van op onze eigen mening over wat hij/zij wil en nodig heeft.

NEGATIEF GEDRAG EN OVERTUIGING	ONDERSTEUNEND EN JUIST GEDRAG EN OVERTUIGING
Als vrouwen of meisjes die zich ongepast gedragen worden verkracht, is het hun eigen schuld.	Verkrachting is een keuze van de dader om zijn macht over een ander te misbruiken. Het is nooit de schuld van de overlevers. Daden van GBV zijn altijd de schuld van de dader.
Als een overlever de vragen die tijdens een interview worden gesteld niet kan beantwoorden, verzint hij/zij het incident.	De psychologische en fysieke reacties op het trauma kunnen ertoe leiden dat een overlever verward raakt en geen vragen over de gebeurtenis kan beantwoorden.
Een vrouw veroorzaakt het geweld van haar man vanwege haar eigen gedrag.	Geweld is een keuze van de dader en is nooit gerechtvaardigd in relaties.
Iemand die een ander dwingt tot seks is gewoon iemand die zijn seksuele verlangens niet kan beheersen.	De meeste verkrachters worden gemotiveerd door macht, woede en controle, niet door de wens om seks te hebben. Mannen kunnen hun seksuele impulsen beheersen. De meeste verkrachtingen worden van tevoren gepland—de man heeft de controle wanneer hij verkracht.
Partnergeweld/huiselijk geweld (IPV, Intimate Partner Violence / Domestic Violence) is een familiekwestie en moet binnen het gezin worden aangepakt.	IPV zou een belangrijk veiligheids- en gezondheidsprobleem moeten zijn voor een gemeenschap en is in veel landen een misdrijf. Duizenden vrouwen worden elk jaar gedood als gevolg van IPV. Overlevers van IPV hebben steun vanuit de gemeenschap nodig.
De meeste mannen slaan hun vrouw pas nadat ze alcohol hebben gedronken of drugs hebben gebruikt.	Drugs en alcohol kunnen bijdragen aan GBV. Echter, alleen de keuze van de dader om geweld, macht en controle te gebruiken is de oorzaak van GBV. Niet alle mannen die drinken of drugs gebruiken, slaan hun vrouw. Mannen die alcohol en drugs gebruiken, nemen beslissingen over wie ze slaan, wat aantoont dat ze kiezen tegen wie ze geweld gebruiken.
Een overlever van GBV moet altijd aangifte doen bij de politie of andere justitiële instanties.	Overlevers moeten zelf kunnen bepalen wie van hun zaak op de hoogte is.

(over)

NEGATIEF GEDRAG EN OVERTUIGING	ONDERSTEUNEND EN JUIST GEDRAG EN OVERTUIGING
Een man kan zijn vrouw niet verkrachten.	Vrouwen moeten met hun seksuele partners kunnen communiceren over hun seksuele wensen en of ze wel of geen seks willen. Veel landen hebben tegenwoordig wetten tegen verkrachting binnen het huwelijk. Gehuwde vrouwen hebben hetzelfde recht op veiligheid als ongehuwde vrouwen. De meeste vrouwen die te maken hebben met huiselijk geweld, hebben binnen hun huwelijk een vorm van seksueel misbruik meegemaakt.
Het is de taak van een hulpverlener om te bepalen of een overlever de waarheid spreekt.	Het is de taak van hulpverleners om de overlever te steunen en haar/hem te geloven.
Vrouwen worden verkracht als ze de verkeerde kleding dragen of naar de verkeerde plaatsen gaan.	Verkrachters zoeken slachtoffers die ze kwetsbaar achten, niet vrouwen die zich op een bepaalde manier kleden. Niemand, ongeacht zijn of haar gedrag, "verdient" het om verkracht te worden.
Vrouwen liegen vaak over verkrachting.	Wereldwijd onderzoek toont aan dat, net als bij andere ernstige misdrijven, een zeer klein percentage van de aangiften van verkrachting vals is. Dit geldt ook voor andere ernstige geweldsdelicten.
Verkrachting vindt alleen buiten plaats, 's nachts wanneer het slachtoffer alleen is.	Verkrachting kan op elke tijd en overal plaatsvinden. Veel verkrachtingen vinden overdag plaats en in de huizen van de slachtoffers, bijvoorbeeld meisjes en vrouwen met een beperking kunnen worden verkracht wanneer ze alleen thuis zijn. Bovendien kennen vrouwen of meisjes vaak de dader (hun stiefvader, oom, enz.). Deze verkrachtingen vinden vaak thuis plaats.
Als iemand zich niet verzet, is zij/hij niet echt verkracht.	Verkrachting kan levensbedreigend zijn. Alles wat iemand doet om de aanval te overleven, is de juiste actie. Dit kan inhouden dat men zich niet verzet uit angst.
Als een slachtoffer geen fysieke verwondingen vertoont als gevolg van de verkrachting, is zij/hij niet verkracht.	Het is mogelijk dat overlevers van GBV geen fysieke tekenen van de aanval vertonen.
Incest (verkrachting / seksueel misbruik door familieleden) komt zelden voor.	Incest komt veel voor en gebeurt in elke gemeenschap.
Seksueel geweld vindt meestal plaats tussen vreemden.	Volgens sommige schattingen kent meer dan 80% van de overlevers hun aanvallers. De verkrachter kan een familielid, vriend, collega, vriendje of andere kennis zijn.
Sekswerkers kunnen niet verkracht worden.	Sekswerkers zijn nog kwetsbaarder en worden nog meer blootgesteld aan verkrachting en andere vormen van geweld dan andere vrouwen.
Een overlever moet niet te veel nadenken over het geweld dat zij/hij heeft meegemaakt. De overlever moet het "vergeten".	Overlevers die niet over het geweld mogen praten dat ze hebben meegemaakt, hebben veel meer moeite om ervan te herstellen. Alle overlevers moeten de mogelijkheid krijgen om over de aanval te praten met mensen die hen dierbaar zijn, als ze dat wensen.